

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра державного управління і місцевого самоврядування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: **ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ**

Виконала: здобувачка другого
(магістерського)
рівня вищої освіти групи бзУА
спеціальності 281 «Публічне управління
та адміністрування»
освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування»

Біленко В. С.

(прізвище та ініціали)

Керівник Проніна О.В.

(прізвище та ініціали)

Хмельницький 2025 року

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу

Кафедра державного управління і місцевого самоврядування

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

Освітньо-професійна програма: Публічне управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри,

д. держ. упр., професор

Вікторія ФІЛІПОВА

« _____ » _____ 2025 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Біленку В'ячеславу Сергійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Державна політика щодо протидії корупції.

керівник роботи Проніна Оксана Володимирівна, к. держ. упр., доцент.

затверджена наказом закладу вищої освіти від 16.09.2025 р. № 435-с

2. Строк подання студентом роботи грудень 2025 року

3. Вихідні дані до роботи Аналіз документів, порівняльно-правовий аналіз, статистичний аналіз, кейс-дослідження, експертні інтерв'ю, анкетування, моделювання), а також метатеоретичні методи публічного управління та адміністрування (системний і комплексний аналіз, термінологічний підхід, компаративний аналіз)..

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): Теоретичні засади державної політики протидії корупції. Аналіз державної політики України у сфері протидії корупції. Практичні заходи вдосконалення державної політики протидії корупції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Робота містить 2 рисунки та 4 таблиці.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>Консультант з написання I-III розділів</i>	<i>Оксана ПРОНІНА, доцент</i>	<i>16.09.2025 р</i>	
<i>Консультант з нормоконтролю</i>	<i>Наталія КРЕТОВА, провідний фахівець</i>		

7. Дата видачі завдання 16.09.2025 р

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел з теми	<i>16.09.2025-19.09.2025</i>	<i>Виконано</i>
2.	Складання і затвердження плану роботи	<i>20.09.2025-24.09.2025</i>	<i>Виконано</i>
3.	Написання I розділу	<i>25.09.2025-14.10.2025</i>	<i>Виконано</i>
4.	Написання II розділу	<i>15.10.2025-28.10.2025</i>	<i>Виконано</i>
5.	Написання III розділу	<i>29.10.2025-16.11.2025</i>	<i>Виконано</i>
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	<i>17.11.2025-23.11.2025</i>	<i>Виконано</i>
7.	Оформлення роботи	<i>24.11.2025-26.11.2025</i>	<i>Виконано</i>
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	<i>27.11.2025-06.12.2025</i>	<i>Виконано</i>
9.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	<i>08.12.2025</i>	<i>Виконано</i>
10.	Захист роботи в ЕК		

Здобувач _____ В'ячеслав БІЛЕНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)

Керівник роботи _____ Оксана ПРОНІНА

АНОТАЦІЯ

Біленко В.С. Державна політика щодо протидії корупції. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». Херсонський національний технічний університет. Хмельницький, 2025.

У дослідженні висвітлено політику України щодо протидії корупції в умовах євроінтеграційних процесів, воєнних викликів та зростання суспільного запиту на ефективне, прозоре й підзвітне публічне управління. У роботі проаналізовано теоретичні підходи до антикорупційної політики, досліджено нормативно-правову базу та інституційну систему протидії корупції в Україні. Проведено оцінку практичної реалізації антикорупційних заходів у сфері державних закупівель і місцевого самоврядування, виявлено ключові проблеми, зокрема розрив між нормативними вимогами та практикою, інституційну фрагментацію, недостатню міжвідомчу координацію й відсутність системи оцінювання результативності політики.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні інтегрованого підходу до оцінки ефективності антикорупційної політики та розробленні концептуальної моделі її реалізації, що поєднує правові, інституційні та адміністративні механізми з урахуванням міжнародних стандартів. Запропоновано практичні рекомендації щодо вдосконалення механізмів моніторингу, підзвітності та інституційної взаємодії з метою підвищення ефективності державної політики протидії корупції в Україні.

Ключові слова: державна політика, корупція, антикорупційна політика, протидія корупції, публічне управління, ефективність.

ABSTRACT

Bilenko V.S. State Policy on Counteracting Corruption. – Manuscript.

Master’s research in the specialty 281 “Public Management and Administration.” Kherson National Technical University, Khmelnytskyi, 2025.

The research examines Ukraine’s anti-corruption policy in the context of European integration processes, wartime challenges, and the growing public demand for effective, transparent, and accountable public governance. The study analyzes theoretical approaches to anti-corruption policy and explores the regulatory framework and institutional system for preventing and combating corruption in Ukraine. An assessment of the practical implementation of anti-corruption measures in the fields of public procurement and local self-government is conducted, identifying key problems, including the gap between regulatory requirements and actual practice, institutional fragmentation, insufficient interagency coordination, and the lack of a comprehensive system for evaluating policy effectiveness.

The scientific novelty of the research lies in substantiating an integrated approach to assessing the effectiveness of anti-corruption policy and in developing a conceptual model for its implementation that combines legal, institutional, and administrative mechanisms while taking into account international standards. Practical recommendations are proposed to improve monitoring, accountability, and institutional interaction mechanisms in order to enhance the effectiveness of state anti-corruption policy in Ukraine.

Keywords: state policy, corruption, anti-corruption policy, counteracting corruption, public governance, effectiveness.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ	14
1.1. Поняття корупції та теоретичні підходи до антикорупційної політики.....	14
1.2. Міжнародні стандарти та порівняльний досвід	33
Висновки з першого розділу	43
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ	45
2.1. Нормативно-правова база та інституційна структура	45
2.2. Практика реалізації політики та оцінка ефективності	52
Висновки з другого розділу	59
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ ЗАХОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ	61
3.1. Рекомендації щодо правового та інституційного вдосконалення державної політики протидії корупції	61
3.2. Концептуальна схема реалізації антикорупційної політики держави ...	69
Висновки з третього розділу	75
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79
ДОДАТКИ.....	90

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

АКМУ – адміністративно-командні методи управління

АКС – адміністративно-командна система

АРМА – Агентство з розшуку та менеджменту активів

БЕБ – Бюро економічної безпеки

ВАКС – Вищий антикорупційний суд

ДБР – Державне бюро розслідувань

НАБУ – Національне антикорупційне бюро України

НАЗК – Національне агентство з питань запобігання корупції

НУО – неурядова організація

САП – Спеціалізована антикорупційна прокуратура

ВСТУП

Актуальність дослідження. Дослідження державної політики щодо протидії корупції в Україні є вкрай актуальним через системний характер корупційних ризиків, їхній вплив на державне управління, економічний розвиток та довіру громадян до інституцій влади.

Сучасні виклики вимагають не лише реактивних заходів, а й комплексної стратегії, що поєднує превенцію, інституційні реформи та ефективний моніторинг, щоб запобігати відтворенню корупційних практик Національний інститут стратегічних досліджень.

Корупція підриває засади демократії та правової держави, стримує інвестиції і зростання ВВП, а також послаблює спроможність держави реагувати на зовнішні та внутрішні загрози.

В умовах євроінтеграційних прагнень та необхідності відповідності міжнародним стандартам антикорупційна політика стає ключовим елементом державної стратегії розвитку; її ефективність визначає успіх реформ у судовій, адміністративній та економічній сферах [10].

На практиці в Україні спостерігається інтенсивна законодавча та інституційна активність: створено спеціалізовані органи, впроваджено електронні інструменти (електронні декларації, системи публічних закупівель), розроблено державні антикорупційні програми. Проте експертні оцінки вказують на прогалини у реалізації заходів запобігання корупції, недостатню координацію між інституціями та проблеми з оцінкою результативності політики, що підкреслює потребу в науковому аналізі та практичних рекомендаціях [81].

Проте існують ризики та виклики, що підсилюють обґрунтування актуальності зазначеної теми.

Передусім, це неповна імплементація міжнародних стандартів. Розрив між нормою і практикою підриває довіру міжнародних партнерів і створює прямі ризики для співпраці та фінансової допомоги. Коли законодавчі норми

не супроводжуються дієвими механізмами виконання, іноземні донори та інвестори бачать підвищений ризик корупційних зловживань, що може призвести до затримок грантів, умовних програм або вимог додаткового контролю. Це, своєю чергою, посилює вразливість державних програм і знижує ефективність реформ, тому дослідження державної політики має зосередитися на механізмах імплементації, моніторингу та підзвітності для усунення цього розриву.

Слід також зазначити й інституційну фрагментацію. Слабка координація між органами призводить до дублювання функцій, прогалин у відповідальності та втрати оперативності у протидії корупції.

Відсутність єдиної стратегії та чітких каналів взаємодії знижує результативність навіть добре продуманих заходів, ускладнює обмін інформацією та унеможлиблює швидке реагування на корупційні ризики.

Тому актуальність дослідження полягає в розробці моделей координації, інституційної інтеграції та механізмів міжвідомчої взаємодії, які підвищать синергію антикорупційних інструментів і забезпечать сталість політики. Окрім того, відсутність системи вимірювання результатів ускладнює оцінку впливу політики та коригування заходів у реальному часі.

Ці виклики роблять тему дослідження не лише теоретично важливою, а й практично необхідною для формування дієвих, доказово обґрунтованих рішень у сфері державної політики протидії корупції в Україні Національний інститут стратегічних досліджень [10].

У сукупності ці виклики формують критичну потребу в системному дослідженні державної політики щодо протидії корупції: без усунення розриву між нормою і практикою та без посилення інституційної координації будь-які законодавчі ініціативи ризикують залишитися декларативними.

Відсутність системи вимірювання результатів ускладнює оцінку впливу політики та коригування заходів у реальному часі.

Ці виклики роблять тему дослідження не лише теоретично важливою, а й практично необхідною для формування дієвих, доказово обґрунтованих

рішень у сфері державної політики протидії корупції в Україні Національний інститут стратегічних досліджень [10].

У сучасних соціальних і політичних науках останніх років існує достатня кількість досліджень загального характеру про корупцію.

Вітчизняні дослідники присвячували свої роботи загалом теоретично-аналітичному розгляду проблеми корупції, категорійним питанням про сутність корупції, антикорупційну культуру українського суспільства: В. Гура [12], Л. Кузнецова [27], В. Мельченко й Ю. Деркаченко [31], В.Ортинський [38], О. Панасюк [39], А. Політова [42], Л. Удовика й І. Калугіна [53] й ін.

Про антикорупційні європейські стандарти та застосування їх щодо України писали О. Валецька, О. Каплій, О. Ткаля [6], С. Книш Л. [20], Машковська й О. Авраменко [30], Т.Сергєєва [49].

Заходи боротьби з корупцією та аспекти дієвості антикорупційної стратегії в Україні пропонували Н.Демчик, С. Мосейчук, А.Табачук і В. Барабаш, Т. Хавунка, І.Шульган і Н. Слобода, І. Шурман [13, 32, 52, 56, 58, 59].

Проблеми подолання корупції в умовах війни висвітлювали А. Боголепова, О. Ковтун [4, 5], Ю. Лимар [28], К. Нестеренко й О. Булгакова [35], А. Француз та А. Васечко [55] й ін.

Найбільш активно вітчизняні дослідники долучалися до обговорення проблем антикорупційної політики України: К. Азимов, О. Ганьба, Н. Глущенко, Н. Гришина і К. Ростовська, І. Калугіна, Г. Капленко і О. Микита, А. Макурін, К. Наумчук, І. Нинюк і М. Нинюк, О. Передерій, Л. Самойленко, М. Сюткін, Н. Степаненко та В. Донець, В. Шмай, Є. Хаустова, О. Ярмиш [1, 9, 10, 11, 18, 19, 29, 34, 36, 40, 48, 76, 51, 57, 61].

Зарубіжні автори протягом останніх десятиліть теж виявляли певну зацікавленість проблемами корупції. Йдеться передусім про аналітичні розвідки Г. Бідегейна [64], Г. Лемана [67], М. Манкузо [68],

А. Гайденхаймера, М. Джонстона, В. Левіна [72], С. Роуз-Акерман [74], С. Вікберга [80] й багатьох інших зарубіжних дослідників.

Таким чином, хоча й можна говорити про достатню дослідженість проблеми корупції, однак відсутнє системне бачення державної політики з точки зору сучасного рівня розвитку українського суспільства.

З огляду на зазначене й було обрано темою дослідження «Державна політика щодо протидії корупції», робота над якою передбачала розроблення концептуальної схеми реалізації антикорупційної політики держави на основі аналізу теоретичних підходів до антикорупційної політики, дослідження нормативно-правової бази та інституційної структури в Україні, оцінки практичної рекомендаційної реалізації антикорупційної політики.

Об'єктом дослідження є державна політика України у сфері протидії корупції.

Предметом дослідження є механізми, інструменти та результати реалізації антикорупційної політики.

Мета роботи – проаналізувати державну політику України у сфері протидії корупції, виявити її сильні та слабкі сторони та розробити практичні рекомендації щодо підвищення ефективності.

Завдання дослідження:

- 1) проаналізувати теоретичні підходи до поняття та механізмів антикорупційної політики;
- 2) дослідити нормативно-правову базу та інституційну структуру в Україні;
- 3) оцінити практичну реалізацію політики на прикладі конкретних сфер (державні закупівлі, місцеве самоврядування);
- 4) розробити рекомендаційний набір спрямувань і заходів для вдосконалення політики та механізмів контролю;
- 5) запропонувати концептуальну модель реалізації антикорупційної політики України.

Методи дослідження. У роботі використано методи емпіричного й теоретичного дослідження (аналіз документів, порівняльно-правовий аналіз, статистичний аналіз, кейс-дослідження, експертні інтерв'ю, анкетування, моделювання), а також метатеоретичні методи публічного управління та адміністрування (системний і комплексний аналіз, термінологічний підхід, компаративний аналіз).

Наукова новизна дослідження полягає в аналізі інтегрованого підходу до оцінки ефективності антикорупційної політики та укладанні пропозицій щодо інституційних змін.

Вперше:

- розглянуто у цілісності та взаємозв'язку комплекс теоретичних підходів до антикорупційної політики держави;
- досліджено антикорупційну нормативно-правову базу й інституційну структуру в Україні;
- розроблено концептуальну схему реалізації антикорупційної політики держави;
- надано рекомендації щодо реалізації антикорупційної політики держави.

Набуло *подальшого розвитку*

- виявлення загальних характеристик корупції;
- визначення функціонування антикорупційної політики держави;
- підвищення ефективності антикорупційної політики;
- укладання пропозицій щодо інституційних змін.

Гіпотеза дослідження. Якщо впровадити комплекс заходів правового, інституційного та адміністративного характеру з урахуванням міжнародних стандартів, то ефективність антикорупційної політики України значно зросте.

Практична значущість дослідження полягає в можливості сформулювати обґрунтовані критерії оцінки ефективності антикорупційної політики, виявити системні бар'єри її реалізації та запропонувати механізми їх подолання, що нині особливо важливо для підвищення прозорості

державного управління, оптимізації інституційної архітектури та підвищення довіри громадян до публічних інститутів в Україні.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження у межах виконання магістерської роботи були оприлюднені на двох наукових конференціях: II Міжнародній науково-практичній конференції «Філософсько-освітні студії» 20-21 листопада 2025 року (тези доповіді «Філософія корупції: аналітична рефлексія»), 16-ій Всеукраїнській науково-практичній конференції «Державна політика щодо місцевого самоврядування: стан, проблеми та перспективи» 8 грудня 2025 року (тези доповіді «Актуальність дослідження державної політики щодо протидії корупції в Україні»).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 81 найменування (з них 20 – таблиці, 2 рисунки. Загальний обсяг роботи 89 сторінок (68 – основна частина).